

Document	Archeologische en cultuurhistorische Quickscan
Plangebied	Bestemmingsplan Burgerweg, Dirkshorn, gemeente Schagen
Adviesnummer	21252
Opstellers	S. Veenstra (Archeoloog) & C. M. Soonius (Senior Archeoloog)
Datum	17-11-2021

Advies	Ontwikkeling incl. bodemingrepen vrijgeven vanuit aspect archeologie en cultuurhistorie Handhaven dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie 4. De aanduiding cultuurhistorisch waardevolle verkaveling kan vervallen op basis van de ingrijpende werkzaamheden gedurende de ruilverkaveling. Van de oorspronkelijke verkaveling is niets meer over. Bebouwing langs de Oosterdijk versterkt de relatie met het voorkomen van bebouwing langs deze dijk. Paragraaf 4.10.2 kan worden aangepast met het oog op de resultaten van de QuickScan. De ingreep kan worden vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.
---------------	---

Archeologische en cultuurhistorische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: dhr. Peter Staal) is gekeken naar het aspect archeologie en cultuurhistorie met betrekking tot de toetsing van het concept-bestemmingsplan van het perceel aan de Burgerweg in Dirkshorn, gemeente Schagen.¹

Het voornemen is om op het momenteel braakliggende terrein een brandweerkazerne te realiseren (afb. 1 en bijlage 1). Het totale plangebied is ca. 3.363 m². De geplande bebouwing binnen het plangebied zal een kleiner oppervlak bedragen, deze wordt ca. 290 m².

De ontwikkeling past niet in het geldende bestemmingsplan. Binnen het nieuwe bestemmingsplan wordt getracht om de geplande ingreep in te passen aan de hand van een nieuw juridisch-planologische regeling voor het plangebied.

Tevens is kort naar de Archeologische en Cultuurhistorische paragraaf in het nieuwe bestemmingsplan gekeken. Deze dient op basis van onderhavig quickscan te worden aangepast.

¹ Posthumus 2021, NL.IMRO.0441.20210615-ON01.

Afbeelding 1. Het plangebied op een kaart (bron: PDOK).

2. Bestemmingsplan

Binnen het plangebied geldt het bestemmingsplan 'Landelijk Gebied Harenkarspel' (zoals vastgesteld op 11 december 2013).²

In het genoemde bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemmingen 'Agrarisch met waarden' en is voorzien van de gebiedsaanduiding 'cultuurhistorische waardevolle verkaveling' en de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 4'. Op basis van de waarde - archeologie 4 geldt binnen het plangebied een archeologische vrijstellingsgrens van 2.500 m².

De binnen het plangebied heersende gebiedsaanduiding 'cultuurhistorische waardevolle verkaveling' heeft tot gevolg dat een te verlenen omgevingsvergunning voor werken of werkzaamheden, in dit geval het dempen van sloten en andere waterlopen, alleen onder voorwaarden kan worden verleend. Dit in verband met het beschermen van de cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen van de gemeente Schagen.

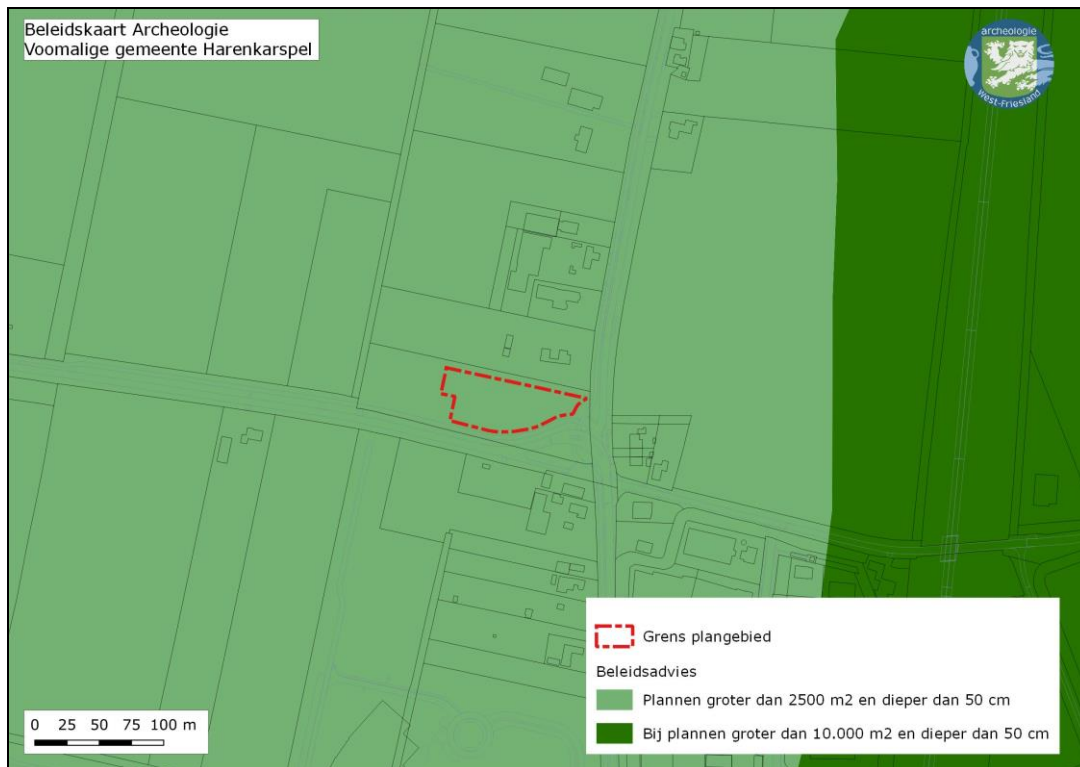
In het concept-bestemmingsplan blijft de waarde archeologie behouden en word wederom een regeling opgenomen die waarborgt dat de cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen behouden blijft.

3. Beleidskaart archeologie

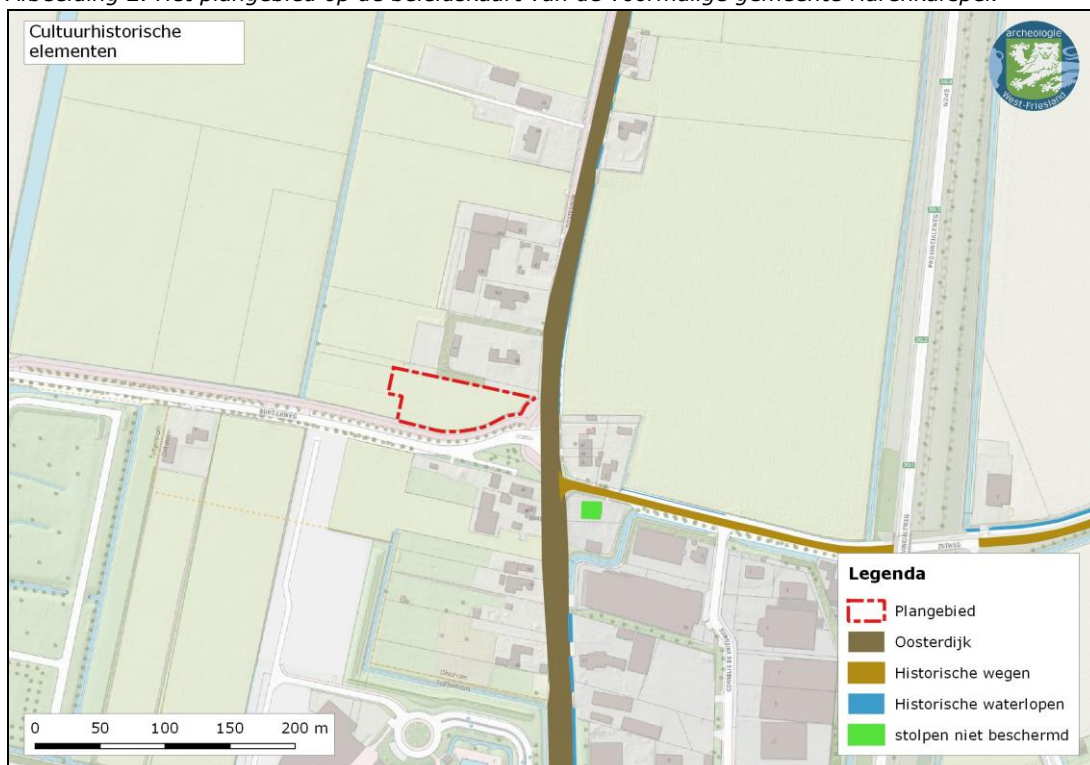
Op de beleidskaart van de voormalige gemeente Harenkarspel geldt ter hoogte van het plangebied eveneens een archeologische vrijstellingsgrens van 2.500 m² (afb. 2). In de toelichting van de beleidsnota cultuurhistorie staat aangegeven dat er in het oostelijke deel van de voormalige gemeente Harenkarspel zones voorkomen die sinds de Prehistorie lager en natter liggen dan het

² NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02

westelijke deel.³ Voor deze lagere zone geldt een middelhoge verwachting. Dit is vertaald in een vrijstellingsgrens van 2.500 m² en dieper dan 50 cm.

Afbeelding 2. Het plangebied op de beleidskaart van de voormalige gemeente Harenkarspel.

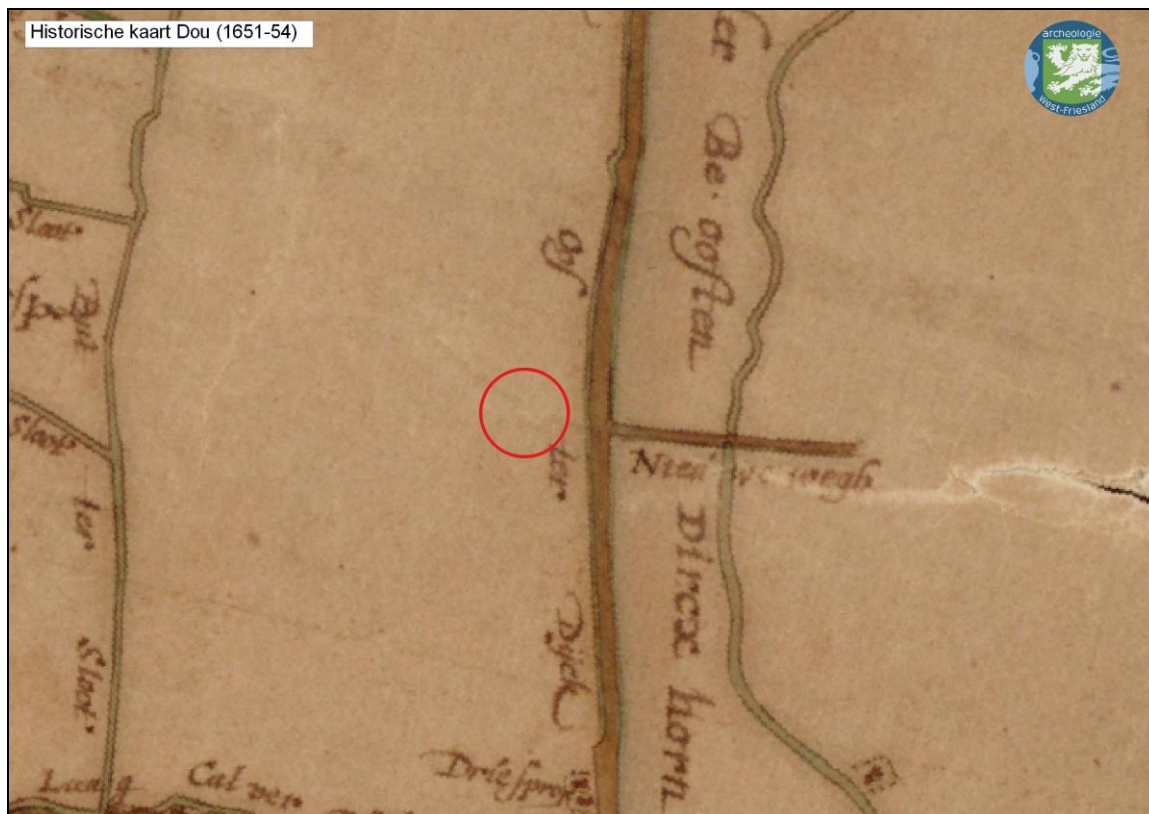
Afbeelding 3. Ligging van het plangebied (rode stippellijn) ten opzichte van de nog aanwezige cultuurhistorische elementen.

³ Nyst e.a. 2011.

4. Cultuurhistorische achtergrond

Momenteel wordt gewerkt aan een update van de beleidskaart archeologie. Daarbij wordt tevens een cultuurhistorische inventarisatiekaart vervaardigd voor het gehele grondgebied van de gemeente Schagen. Hierop staan de nog aanwezige cultuurhistorische elementen weergegeven, zoals de dijken met daarlangs de historische bebouwing, de molenplaatsen en de historische waterlopen (afb. 3).

Direct ten oosten van het plangebied ligt de Oosterdijk, een binnenwaterkerende kade of dijk uit de 13^e/14^e eeuw van hoge archeologische waarde (WFR040G, afb. 3). Langs de Oosterdijk ten zuiden en ten noorden van het plangebied zijn nog enkele historische waterlopen aanwezig. De huidige Zutweg ten oosten van het plangebied is als Nieuwe weg zichtbaar op historisch kaartmateriaal (afb. 4).

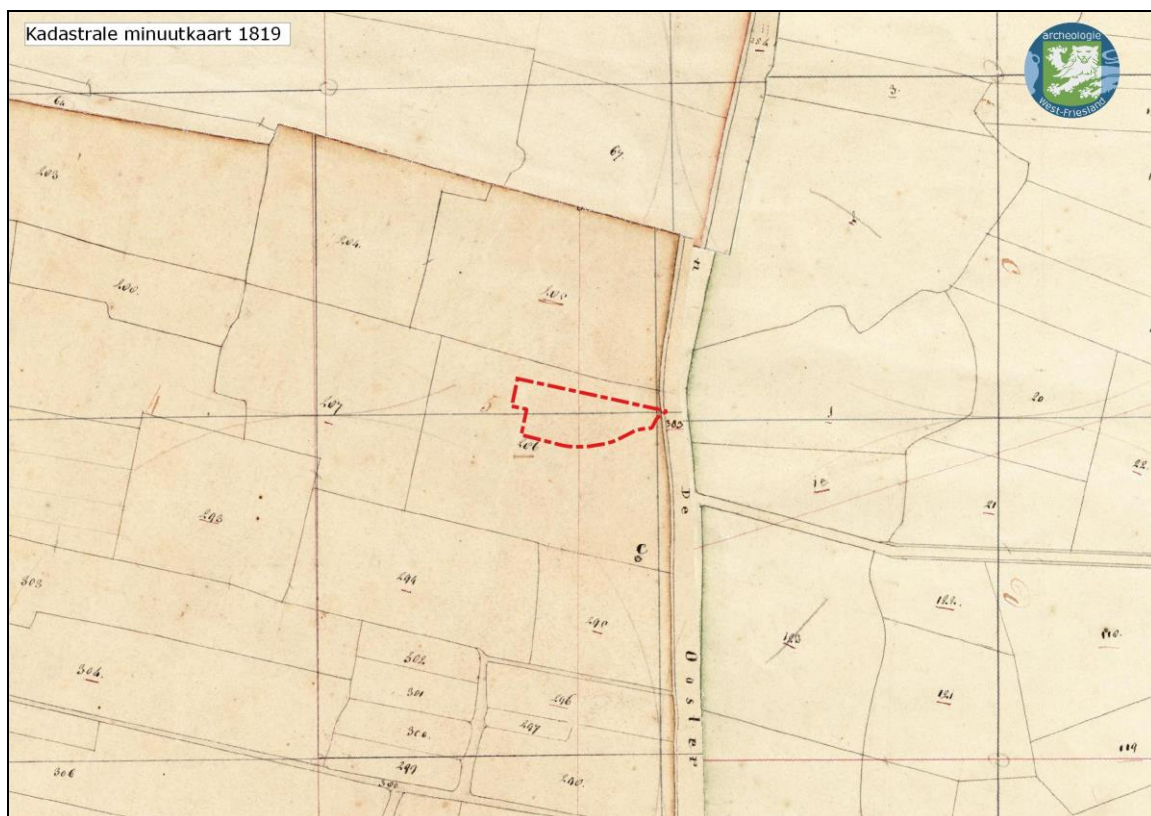

Afbeelding 4. Het plangebied (bij benadering) op de historische kaart van Johannes Dou (1651-1654).

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de historische kaart van Johannes Dou (1651-1654) is ter hoogte van het plangebied geen bebouwing zichtbaar (afb. 4). Op de oudste kadastrale minuutkaart (1819) is eveneens geen bebouwing zichtbaar (afb. 5). De historische verkaveling tekent zich op deze kaart duidelijk af. Tot aan de ruilverkaveling blijft de historische verkaveling bestaan. Aan het begin van de 20ste eeuw ontstaat bebouwing binnen het plangebied (afb. 6). Deze bebouwing verdwijnt weer in de jaren 50 van de vorige eeuw. In het begin van de jaren 60 van de vorige eeuw wordt de huidige Burgerweg aangelegd (afb. 7). Van het historisch karakter van het gebied (zoals gezien op de kadastrale minuutkaart afb. 5) is in de huidige situatie dankzij de ruilverkaveling vrijwel niets over.

Op basis van historisch kaartmateriaal heeft het gebied een lage archeologische waarde voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

De historisch waardevolle verkaveling is geheel verdwenen als gevolg van de ruilverkaveling.

Afbeelding 5. Het plangebied op de kadastrale minuutkaart uit 1819.

Afbeelding 6. Het plangebied op een topografische kaart uit ca. 1910 (bron: Topotijdreis.nl).

Afbeelding 7. Het plangebied op een topografische kaart uit ca. 1976 (bron: Topotijdreis.nl).

5. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Op de bodemkaart van Geestmerambacht is te zien dat het plangebied op een zogenaamde Rekere-gorskleigond (ca. 50 cm dik) op pijklei (code MRp4) ligt.⁴ Dit wijst op de aanwezigheid van een middeleeuwse kleiafzetting. Hieronder kan zich veen bevinden dat in principe bewoonbaar was vanaf de IJzertijd.

In 2005 en 2006 heeft Hollandia twee archeologische bureauonderzoeken uitgevoerd ter hoogte van Natuurpark de Bongerd.⁵ Deze onderzoeken staan niet geregistreerd in Archis.

Op basis van deze bureauonderzoeken worden vindplaatsen uit de Romeinse tijd en Middeleeuwen verwacht. Deze bevinden zich onder een middeleeuws kleidek. Alleen bij grotere graafwerkzaamheden is destijds een archeologisch booronderzoek aanbevolen. Dit heeft niet plaatsgevonden.

Verder geeft Hollandia aan dat: "De geologische situatie doet vermoeden dat het om vondsten gaat die oorspronkelijk op een hoger gelegen, maar inmiddels verdwenen veendek gaat. De kansen op archeologische sporen is daardoor gering, maar de kans op de aanwezigheid van vondsten is reëel."

6. Conclusie & Advies

Het staat in de planning om een brandweerkazerne te realiseren op het perceel aan de Burgerweg in Dirksborn. Omdat de bouw van de kazerne in strijd is met de regels in het huidige bestemmingsplan wordt de geplande ingreep middels een nieuw bestemmingsplan ingepast. Het plangebied bedraagt ca. 3.363 m². De kazerne zal ca. 290 m² groot worden.

⁴ Du Burck 1958.

⁵ Vaars & Floore 2005; Vaars & de Koning 2006.

Archeologie

Het plangebied overschrijdt de archeologische vrijstellingsgrens, de geplande ingreep echter niet. Daarnaast is aan de hand van historisch kaartmateriaal redelijkerwijs aan te nemen dat eventuele aanwezige waarden ten tijde van de ruilverkaveling verstoord zijn geraakt.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4 kan gehandhaafd blijven.

Cultuurhistorie

Momenteel berust er op het plangebied een bestemming 'Agrarisch met waarden'. Binnen deze bestemming geldt de gebiedsaanduiding 'cultuurhistorische waardevolle verkaveling'. In het concept bestemmingsplan wordt de nieuwe aanduiding genoemd als; 'cultuurhistorische waarden'. Deze wordt beschreven als:

*Een omgevingsvergunning is nodig voor aanduiding 'cultuurhistorische waarden' voor het dempen of (ver)graven van sloten en andere waterlopen. Deze regeling is overgenomen uit het bestemmingsplan Landelijk gebied Harenkarspel Dit om de karakteristieke verkavelingspatronen te kunnen behouden.*⁶

Het landschap is echter niet oud of cultuurhistorisch waardevol. Op basis van historisch kaartmateriaal kan worden vastgesteld dat het landschap ter hoogte van het plangebied dateert uit de jaren '70 van de 20ste eeuw. Alleen de Oosterdijk, waar het plangebied aan de oostzijde aan grenst is van hoge cultuurhistorische waarde. Deze bevindt zich niet binnen het plangebied. De gebiedsaanduiding ter bescherming van het karakteristieke verkavelingspatroon kan komen te vervallen in het nieuwe bestemmingsplan.

7. Bronnen

Burck, P. du, 1957. Een bodemkartering van het tuinbouwdistrict Geestmerambacht (bodemkaart schaal 1: 16.667). De Bodemkartering van Nederland deel XVII/Verslagen van landbouwkundige onderzoeken No. 63.3. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gemeente Schagen, 2013. Bestemmingsplan Landelijk Gebied Harenkarspel (vastgesteld 11-12-203). NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02. (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

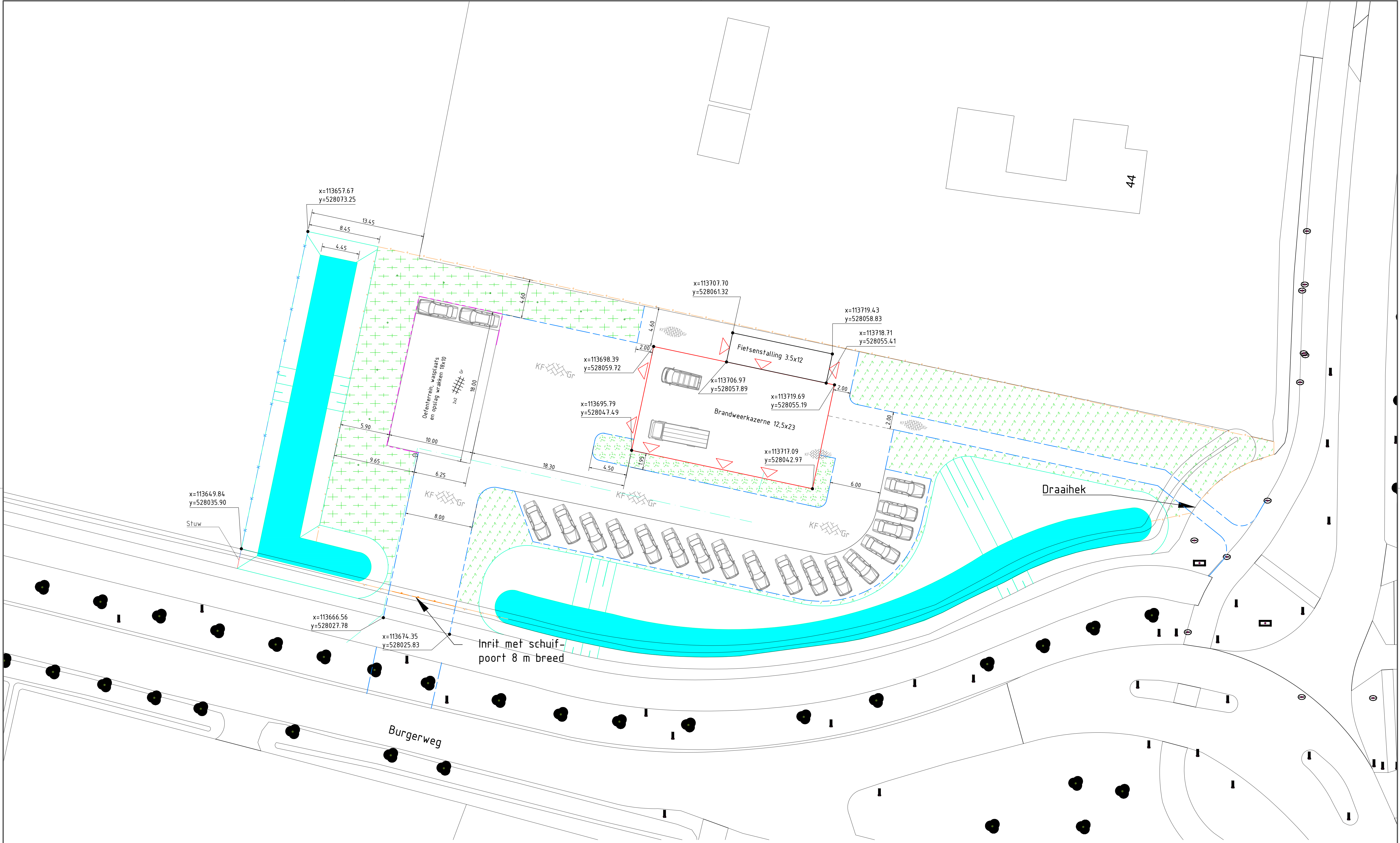
Posthumus, J., bestemmingsplan Dirkshorn – Burgerweg (concept) L.IMRO.0441.20210615-ON01, Schagen.

Vaars, J.P.L & P.M. Floore, 2005. Archeologisch booronderzoek Campingpark de Bongerd, Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 68*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Vaars, J.P.L & J. de Koning, 2006. Tweede archeologisch bureauonderzoek Campingpark de Bongerd, Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 93*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Bijlage 1. Toekomstige situatie (volgende pagina)

⁶ Posthumus 2021, 32.

x=113649.84
y=528035.90

Stuw

x=113666.56
y=528027.78

x=113674.35
y=528025.83

Inrit met schuif-
poort 8 m breed

Burgerweg

x=113698.39
y=528059.72

x=113695.79
y=528047.49

x=113707.70
y=528061.32

x=113706.97
y=528057.89

x=113719.69
y=528055.19

x=113717.09
y=528042.97

x=113719.43
y=528058.83

x=113718.71
y=528055.41

Fietsenstalling 3.5x12

Brandweerkazerne 12,5x23

Draaihek

- Bosplantsoen (350 m²)
- Vaste planten (68 m²)
- Heesters (450 m²)
- Bomenrij in bosplantsoen
- Voetpad: BSS KF halfsteensverband
- Nieuwe sloot

- Opsluitband 10x40cm
- Opsluitband 10x20cm
- Parkeervak: grasbetontegels
- Oefenterrein: bedrijfsvloerplaten (2x2m)
- Rijbaan: BSS KF keperverband
- Brandkraan
- Waterleiding

onderwerp Nieuwbouw brandweerkazerne Dirkshorn		schaal	1:200
		formaat	A1
onderdeel Terreinindeling		datum	28-10-2021
		blad	1 van 1
		status	Concept
Vastgoed			
getekend	RvB		
gezien	VK		
tekening nr.	17-2021-02-01-V3 CRD		

